

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ
ҰЛТТЫҚ БАНКІ
№20 БАСПАСӨЗ Р Е Л И З І
2010 жылғы 15 қыркүйек

Қаржы нарығындағы ахуал туралы

1. Инфляция

Қазақстан Республикасы Статистика агенттігінің ресми деректері бойынша 2010 жылғы тамызда тұтыну бағаларының индексі 100,0% (2009 жылғы тамызда – 100,2%) болды. Азық-түлік тауарларының және ақылы қызмет көрсету бағасы 0,1% төмендеді (2009 жылғы тамызда – тиісінше төмендеуі 0,5% және өсуі 0,6%), азық-түлікке жатпайтын тауарлар 0,4% (0,8%) қымбаттады.

Азық-түлік тауарлары нарығында өткен айда жеміс және көкөніс – 3,5% және жұмыртқа бағасының – 2,2% төмендеуі байқалды. Темекі бұйымдары – 3,5%, ет және ет өнімдері – 0,7% және алкогольсіз сусындар – 0,6% қымбаттады.

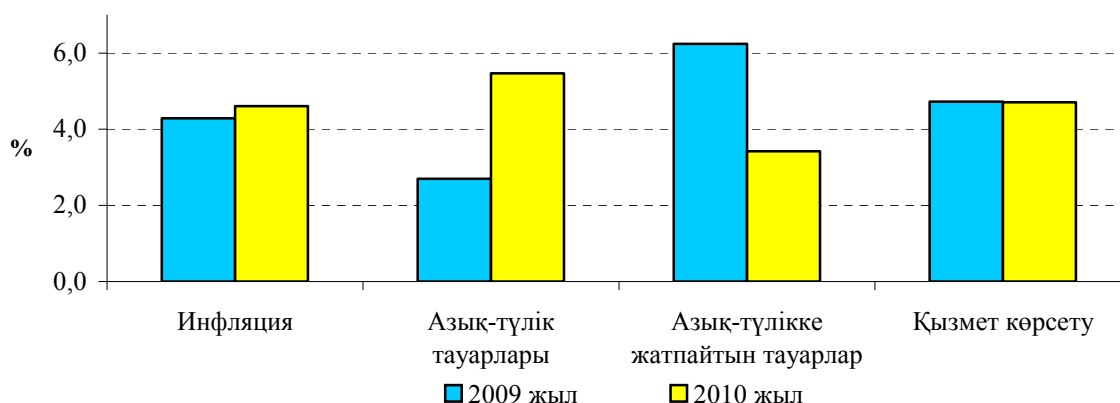
Азық-түлікке жатпайтын тауарлар тобында көбінесе, газеттердің, кітаптардың және кеңсе тауарларының бағасы – 1,6%, дәрі-дәрмектер – 0,5%, дизель отыны – 0,3% өсті.

Ақылы қызмет көрсету құрылымында тұрғын үй-коммуналдық қызмет көрсету қызметі үшін ақы төлеу 0,5% төмендеді. Бұл ретте орталық жылуға ақы төлеу - 1,3%, ыстық су – 0,9%, электр энергиясы – 0,8% арзандады. Көлік қызметінің бағасы – 0,7% (негізінен теміржол көлігі қызметінің қымбаттауы есебінен – 2,4%), денсаулық сақтау қызметі – 0,4% өсті.

2010 жылғы қаңтар-тамыздың қорытындылары бойынша инфляция 4,6% (2009 жылғы қаңтар-тамызда – 4,3%) қалыптасты (1-график).

1-график

2009 және 2010 жылдардағы қаңтар-тамыздағы инфляция және оның құрамдас бөліктері

2010 жылғы тамыздың қорытындылары бойынша инфляция жылдық көрсетуде 6,5% (2009 жылғы желтоқсанда – 6,2%) болды. Азық-түлік тауарларының бағасы 5,8% (3,0%), азық-түлікке жатпайтын тауарлар – 5,7% (8,6%), ақылы қызмет көрсету – 8,3% (8,4%) өсті.

2. Халықаралық резервтер және ақша агрегаттары

2010 жылғы тамызда Ұлттық Банктің таза халықаралық резервтері 26,4 млрд. АҚШ долл. дейін 3,2% төмендеді (жыл басынан бастап – 17,0% өсті). Үкіметтің сыртқы борышына қызмет көрсету жөніндегі операциялар және банктердің Ұлттық Банктегі шетел валютасындағы корреспонденттік шоттарындағы қалдықтардың төмендеуі валютаның

Үкіметтің Ұлттық Банктегі шоттарына түсуімен және ішкі валюта нарығында валютаны сатып алумен ішінара бейтараптандырылды. Нәтижесінде, таза валюта қорлары (ЕАВ) 2010 жылғы тамызда 3,6% төмендеді, алтындағы активтер 0,9% өсті.

2010 жылғы тамызда тұтастай алғанда елдің халықаралық резервтері Ұлттық қордың шетел валютасындағы активтерін (28,4 млрд. АҚШ долл.) қоса алғанда 1,0% өсті және 55,3 млрд. АҚШ долл. (жыл басынан бері – 16,5% өсті) болды.

Ақша базасы 2010 жылғы тамызда Ұлттық Банктің таза ішкі активтерінің төмендеуі есебінен 2,9% тарылды және 2523,4 млрд. теңге (жыл басынан бастап – кеңеюі 3,0%) болды. Тар ақша базасы, яғни екінші деңгейдегі банктердің Ұлттық Банктегі мерзімді депозиттерін есептемегендегі ақша базасы 2165,5 млрд. теңгеге дейін 4,9% кеңейді.

2010 жылғы шілдеде ақша массасы банк жүйесінің таза сыртқы активтерінің өсуі есебінен 8402,5 млрд. теңгеге дейін 1,4% (жыл басынан бастап – 12,2%) өсті.

2010 жылғы шілдеде айналыстағы қолма-қол ақша көлемі 3,7% өсті және 1072,3 млрд. теңге (жыл басынан бастап – 17,4%) болды, банк жүйесіндегі депозиттер 7330,2 млрд. теңгеге дейін (жыл басынан бастап – 11,5%) 1,1% өсті. Депозиттердің өсуімен салыстырғанда айналыстағы қолма-қол ақша көлемі өсуінің басым қарқыны ақша массасының құрылымындағы депозиттер үлесінің 2010 жылғы маусымдағы 87,5%-дан 2010 жылғы шілденің қорытындылары бойынша 87,2% дейін төмендеуіне себепші болды.

Ақша базасының сығымдалуы аясында ақша массасының өсуі салдарынан ақша мультипликаторы 2010 жылғы маусымдағы 3,03-тен 2010 жылғы шілдеде 3,23-ға дейін өсті.

3. Валюта нарығы

2010 жылғы тамызда теңгенің АҚШ долларына бағамы 1 АҚШ доллары үшін 147,12-147,78 теңге диапазонында өзгерді. 2010 жылғы тамызда теңге 0,2% нығайды және айдың аяғында теңгенің биржалық бағамы бір АҚШ доллары үшін 147,33 теңге болды.

Қазақстан Қор биржасындағы биржалық операциялар көлемі қосымша саудасаттықтағы мәмілелерді ескере отырып 2010 жылғы шілдемен салыстырғанда 21,9% өсіп, 5,9 млрд. АҚШ долл. болды.

Биржадан тыс валюта нарығында операциялар көлемі 51,9% өсіп, 4,7 млрд. АҚШ долл. құрады.

4. Мемлекеттік бағалы қағаздар нарығы

2010 жылғы тамызда Қаржы министрлігінің мемлекеттік бағалы қағаздарын орналастыру бойынша 6 аукцион болды. Оларға 6 айлық МЕККАМ (12,9 млрд. теңге), 3 жылдық МЕОКАМ (10 млрд. теңге), 5 жылдық МЕОКАМ (10 млрд. теңге), 8 жылдық МЕУКАМ (14 млрд. теңге), 11 жылдық МЕУКАМ (14 млрд. теңге), 14 жылдық МЕУЖКАМ (15 млрд. теңге) орналастырылды.

Орналастырылған бағалы қағаздар бойынша тиімді кірістілік 6 айлық МЕККАМ бойынша 1,49%, 3 жылдық МЕОКАМ бойынша 3,73%, 5 жылдық МЕОКАМ бойынша 4,86%, 8 жылдық МЕУКАМ бойынша 5,98%, 11 жылдық МЕУКАМ бойынша 5,96%, 14 жылдық МЕУЖКАМ бойынша кірістілік инфляция деңгейінен 0,01% жоғары болды.

Қаржы министрлігінің айналыстағы бағалы қағаздарының көлемі өткен айдағымен салыстырғанда 3%-ға ұлғайып, 2010 жылғы тамыздың аяғында 1590,9 млрд. теңге болды.

Қазақстан Ұлттық Банкінің қысқа мерзімді ноталары. Ұлттық Банк ноталарының эмиссия көлемі 2010 жылғы шілдемен салыстырғанда 2010 жылғы тамызда 46,2% ұлғайып, 358,4 млрд. теңге болды.

Қысқа мерзімді ноталардың кірістілігі 2010 жылғы шілдедегі 1,33%-дан 2010 жылғы тамызда 1,15% дейін азайды.

Айналыстағы ноталардың көлемі 2010 жылғы шілдемен салыстырғанда 2010 жылғы тамыздың аяғында 0,8% ұлғайды және 971,8 млрд. теңге болды.

5. Банкаралық ақша нарығы

2010 жылғы тамызда орналастырылған банкаралық депозиттердің жалпы көлемі 2010 жылғы шілдемен салыстырғанда 2,7% өсті және баламасы 3244,6 млрд. теңге болды.

Орналастырылған банкаралық теңгелік депозиттердің көлемі 19,8% өсті және 1341,7 млрд. теңгені құрады (орналастырылған депозиттердің жалпы көлемінің 41,4%-ы). Бұл ретте орналастырылған банкаралық теңгелік депозиттер бойынша орташа алынған сыйақы ставкасы 2010 жылғы шілдедегі 0,74%-дан 2010 жылғы тамызда 0,86%-ға дейін өсті.

Ұлттық Банктің банктерден тартқан депозиттерінің көлемі 2010 жылғы шілдемен салыстырғанда 2010 жылғы тамызда 1328,2 млрд. теңгеге дейін 2,4% өсті.

2010 жылғы шілдемен салыстырғанда 2010 жылғы тамызда орналастырылған доллардағы депозиттердің көлемі 3,1% азайып, 11,4 млрд. АҚШ долл. құрады (орналастырылған депозиттердің жалпы көлемінің 51,6%-ы). Орналастырылған доллардағы депозиттер бойынша орташа алынған сыйақы ставкасы 0,20%-дан 0,21%-ға дейін өсті.

2010 жылғы тамызда еуромен орналастырылған депозиттердің көлемі 1,1 млрд. еуроны құрай отырып, 27,4% төмендеді (орналастырылған депозиттердің жалпы көлемінің 6,3%-ы). Еуромен орналастырылған депозиттер бойынша орташа алынған сыйақы ставкасы 0,42%-дан 0,32%-ға дейін азайды.

Рубльдегі депозиттерге орналастыру көлемі аз ғана мөлшерде қалып отыр – орналастырылған депозиттердің жалпы көлемінің 0,7%-ы.

Шетел валютасындағы банкаралық депозиттердің үлесі 2010 жылғы тамызда орналастырылған депозиттердің жалпы көлемінен 64,5%-дан 58,6%-ға дейін азайды. Резидент емес банктерде орналастырылған шетел валютасындағы депозиттердің үлесі 64,1%-дан 58,6%-ға дейін азайды.

6. Депозит нарығы

Резиденттердің депозиттік ұйымдардағы салымдарының жалпы көлемі 2010 жылғы шілдеде 1,1%-ға ұлғайып, 7330,2 млрд. теңге болды (жыл басынан бастап 11,5%-ға). Заңды тұлғалардың депозиттері 0,4%-ға 5284,7 млрд. теңгеге дейін (жыл басынан бастап 12,9%-ға), жеке тұлғалардың салымдары 2,9%-ға 2045,5 млрд. теңгеге дейін (жыл басынан бастап 8,0%-ға) ұлғайды.

2010 жылғы шілдеде шетел валютасындағы депозиттердің көлемі 0,4%-ға 2887,9 млрд. теңгеге дейін, ұлттық валютадағы депозиттер 1,5%-ға 4442,3 млрд. теңгеге дейін ұлғайды. Теңгедегі депозиттердің үлес салмағы 2010 жылғы шілдеде 2010 жылғы маусыммен салыстырғанда, 60,3%-дан 60,6%-ға дейін көтерілді.

Халықтың (резидент еместерді қоса алғанда) банктердегі салымдары бір айда 2,8%-ға 2097,6 млрд. теңгеге дейін ұлғайды (жыл басынан бастап 8,3%-ға). Халықтың салымдары құрылымында теңгедегі депозиттер 3,3%-ға 1101,1 млрд. теңгеге дейін, шетел валютасындағы депозиттер 2,3%-ға 996,5 млрд. теңгеге дейін ұлғайды. Нәтижесінде теңгедегі депозиттердің үлес салмағы 52,3%-дан 52,5%-ға дейін өсті.

2010 жылғы шілдеде банктік емес заңды тұлғалардың тартылған теңгедегі мерзімді депозиттері бойынша орташа алынған сыйақы ставкасы 3,3%-дан 2,7%-ға дейін, ал жеке тұлғалардың салымдары бойынша 8,8%-дан 8,6%-ға дейін төмендеді.

7. Кредит нарығы

Банктердің экономикаға кредиттері бойынша негізгі борышының жалпы көлемі 2010 жылғы шілдеде 0,3% азайып, 7453,1 млрд. теңгені құрады (жыл басынан бастап 2,5%-ға).

Ұлттық валютадағы кредиттер бойынша борыштың көлемі 4033,5 млрд. теңгені құрап, іс жүзінде өзгерген жоқ, шетел валютасындағы көлемі 0,7%-ға төмендеп, 3419,6 млрд. теңге болды. Теңгедегі кредиттердің үлес салмағы 2010 жылғы маусыммен салыстырғанда 2010 жылғы шілдеде 54,0%-дан 54,1%-ға дейін өсті.

Ұзақ мерзімді кредиттеу 2010 жылғы шілдеде 0,1%-ға, 6263,9 млрд. теңгеге дейін, қысқа мерзімді - 1,4%-ға 1189,2 млрд. теңгеге дейін төмендеді. Ұзақ мерзімді кредиттердің

үлес салмағы 2010 жылғы маусыммен салыстырғанда 2010 жылғы шілдеде 83,9%-дан 84,0%-ға дейін ұлғайды.

Заңды тұлғаларға кредиттер бойынша борыш сомасы 2010 жылғы шілдеде 0,4%-ға азайып (жыл басынан бастап 1,5%-ға), 5335,1 млрд. теңге, жеке тұлғалар бойынша - 0,2%-ға азайып, 2118,0 млрд. теңге (жыл басынан бастап 4,9%-ға) болды. Нәтижесінде жеке тұлғаларға кредиттердің үлес салмағы 2010 жылғы шілдеде алдыңғы айдағы деңгейде (28,4%) қалды.

Шағын кәсіпкерлік субъектілерінің кредиттік борышы 2010 жылғы маусыммен салыстырғанда 2010 жылғы шілдеде 0,6%-ға төмендеп, 1733,0 млрд. теңге болды (жыл басынан бастап 1,5%-ға өсу), бұл экономикаға кредиттердің жалпы көлемінің 23,3% құрайды.

Банктердің экономикаға кредиттері бойынша неғұрлым айтарлықтай борышы салалар бойынша алғанда экономиканың сауда (жалпы көлемдегі үлесі - 23,4%), құрылыс (19,2%), өнеркәсіп (9,6%) және ауыл шаруашылығы (3,7%) сияқты салаларына тиесілі болды.

2010 жылғы шілдеде банктік емес заңды тұлғаларға ұлттық валютамен берілген кредиттер бойынша орташа алынған сыйақы ставкасы 14,2%-дан 13,7%-ға дейін, ал жеке тұлғалар бойынша – 20,0%-дан 19,1%-ға дейін төмендеді.